

oeten betaald
el op de lijn
rdad als cisch
ng stellen. De
geijk; het
of werkgeer;
an de school;
gelend op om

ede plaats bij
erre geen uit-
adden, op an-
ngen voor een
En al weten
alle onderwij-
staar daar-
dwaars die
abas of in een
rijks een niet
nsoen hebben
verschillende
eigen gelegen-
ing ter hand
tractueel tot
hadden, maar
voor het pen-
t ook hier de
ding tot moei-
bijdragen aan
smaatschappij
schoolbestuur
teruggeven,
oor de nieuwe
dragen die tot
te vervallen
de 7 pCt. pre-
steling alsof
an salaris zou-
it dien hoofde
Al staan ons
ten dienste,
taalbedrag van
vrijwillig bij-
oen of levens-
ing zou blijken
ing zou men
it totaalbedrag
nie, voortaan
talen.

en die ons van
ze, dat wel de
ten regel een
om daarvan
ven, maar dat
id is met de
lerwijzers, die
nt aan geen
dat opzicht is
and predikaat
hij aan het
een gemeente
als regel een
g is om een
en. Van een
j onze jonge
erwil daaren-
geen huwelijk

nen aanvoeren,
jarigen leeftijd
n, terwijl de
t veel langer
geen om te
ater komt; en
voortdurende
k onderwijs
lontstaan, wel
an hulponder-
mogelijk is;
aar zelf niet
wijzers hebben
aan het hoofd
aantal scholen
aantal onder-
om iederen
tulk een hoogte
het salaris van
wanneer ze de
om te trouwen,
daad tot den

at coelibaire
niet gering
vijzer geldt het
goed, dat de
n hierbij niet
an het vraag-
goed, dat niet
er onthouding
elibaat allerlei
lat het eenige
e man is, naar
Duitsland's
chts een half
ming en ont-
in den man is
e hij lief heeft,
mschool. Wie
t leven moet
aar ingekwam-
eel hielden en
n trouwe gade
steunen kan,
an eenzelvig,
ur, zelfauchtig
ouden vrijer
teld. En waar
naze kinderen
en warm hart,
met geduld
gt het belang
e onderwijzer,
gekomen is
Ook voor
vergeve ons
moet daarom
pend worden.
stheid dier
ag niet ver-
n Aken niet
een dergelijk
een slag kan
tementen zoo
d leven voor
Eerst lang-
worden

het daarom,
en reeds in

deze richting werkzaam zijn door het
salaris geregeld te laten klimmen, bijzon-
der voordeelen aan het bezit der hoofd-
acte te verbinden en aan gehuwde onder-
wijzers een extra toelage uit te keeren.
Ook de minimum-regeling der salarissen
door het Rijk voor de bijzondere scholen
verplichtend gesteld, brengt op dezen weg
ons een goeden stap verder. Een onderwijzer,
die de hoofdaacte bezit en drie-en-twintig
jaar is, ontvangt boven het minimum salaris
van vijf-honderd gulden nog tweehonderd
gulden, terwijl bovendien wanneer hij acht-
en-twintig jaar oud en gehuwd is, hem nog
een tegemoetkoming in de huishuur ten
bedrage van ten minste vijf-tien gulden moet
worden geschonken. Reken men nu, dat
de onderwijzer op acht en twintigjarigen
leeftijd reeds een tiental dienstjaren achter
den rug kan hebben, dan komt men zelfs
met het minimumsalaris tot een bedrag van
850 gulden; wat in vergelijking met een
hoofd der school, die begint met 750 gulden
plus vrije woning, niet zoo onvoordelig is.

En daarbij komt in de twee plaats, dat
de salarissen der gewone onderwijzers in
den laatste tijd veel meer gestegen zijn
dan die der hoofdonderwijzers, omdat de
vraag naar gewone onderwijzers het aanbod
verre overtreft. Bij de vacature voor een
hoofd der school kan het schoolbestuur
sollicitanten te kust en te keur krijgen,
terwijl daarentegen de vacature van een
gewoon onderwijzer slechts met moeite
kan vervuld worden. Juist het gebrek aan
gewone onderwijzers maakt, dat hun salaris
niet onbelangrijk verhoogd is en vermoedelijk,
bij de te wachten uitbreiding van het
Christelijk onderwijs, eer nog stijgen dan
daar zal. Het gebuld zijn is dan ook
volstrekt geen privilege van het hoofd der
school alleen meer, maar tal van gewone
onderwijzers zien zich reeds in staat, zij
het dan ook op bescheiden voet, een eigen
gezin te onderhouden.

We meenen hierna de bedenkingen
genoegzaam beantwoord te hebben. Aan
onsse onderwijzers brengen we dank voor
hun welwillende critiek, omdat het daar-
door mogelijk werd menig dwaars, dat
anders in stilte voortleefde bleef, uit den
weg te ruimen.

Met blijdschap zagen we, dat ook uit
onsse onderwijzerwereld zelf een protest
opging tegen de o.i. overdreven eischen
van de Chr. onderwijzers-vereeniging, en
dat het Schoolblad „De School met den
Bijbel“ in hoofdzak met ons akkoord gaat,
waar we op een andere regeling aan-
droegen.

Zij ten slotte onzen onderwijzers nog de
verzekering geboden, dat hun belangen ook
ons ter harte gaan en ons critiekgeensins
ten doel had de schoolbesturen van een
verhoging van hun salaris af keering te maken.
Verbetering van het onderwijzerstratement
is eisch. Maar waar de gevraagde verhoog-
ing met 2/3 der meerdere subsidie te hoog
was, liep men gevaar, dat de schoolbesturen
geprikkeld zouden worden en ons Christelijk
publiek, dat reeds zooveel heeft bij de
dragen, geërgerd zou worden; wat den
onderwijzers zelf alleen tot schade zou
wezen. Om dat gevaar af te weren, heb-
ben we gesproken. Een redelijk verzoek
vindt een willig oor, maar wie het onderste
uit de kan wil hebben, dien valt het lid op
den neus.

Uit de Pers.

Het *Diacaal Correspondentieblad* bevat dit-
maal het referaat, dat door Prof. Kuyper op de
provinciale diacaal Conferentie in De Helder
gehouden werd.

Het hoofdfeit van dit referaat was, om bij
de diakonie er op aan te dringen, dat zij niet
alleen de tot armoede vervallen broeders zou
helpen, maar ook zorg zou dragen de armoede
zooveel mogelijk te voorkomen.

Reeds Voetius had op die taak der diakonen
gezien:

Reeds Voetius, en ik meen dat het gezag van
zijn woord ook in u kring gelden zal, heeft in
zijn meesterwerk over het Gereformeerde Ker-
recht er met nadruk op gewezen dat de taak der
diakonie volstrekt niet opgaat in de uitoefening
van liefdegaven aan de armen, maar dat de dia-
konen even goed alle middelen hebben aan te
wenden om de armoede in haar eerste oorsprong
te stuiten. En om dien plicht naar aan te drin-
gen gebruikte Voetius twee voorbeelden, die even
uitdrukkelijk kerkelijk door geschikte middelen te
voorkomen, dan een uitgebreide ziekte te bestrij-
den. Het is beter een versleten kleed bij tijds te
herstellen, dan te wachten tot het kleed in lomp
uitvalt, de persoon naakt staat en een geheel
nieuw stel kleeren noodig is. De praktische zin
van den Hollander spreekt uit beide beelden u
tegen; ze vertolken u wat de levenswijze onzer
vaderen kort en krachtig uitdrukt, dat *voorkomen
beter is dan genezen*.

En indien die praktische wijsheid voor u niet
beslissend mocht schijnen, dan heeft Voetius een
afdoende bewijs in het beroep op Gods eigen
Woord. God de Heere, zoo gaat hij voort, heeft
in Lev. 25: 35 bevolen — en ik geef u de beoel-
ding van dezen tekst letterlijk en nauwkeurig
weer dan ons Statenvertalers dit deden — „Zoo
wanneer uw broeder u in het verarmen toeziet
in zijn hand wankelt, naast u, zoo zult ge hem staande
houden“. Met andere woorden, wanneer uw naaste
— want „broeder“ betekent hier uw volksgenoot —
in den strijd om het leven niet meer op eigen
voeten staan kan, maar wankelend voortgaat en
dreigt te bezwijken en te vallen, dan zult gij met
uw hulp niet wachten tot hij gevallen is, om hem
dan weer op de been te helpen, maar ge zult
terstond toetschieten, met uw beide handen hem
vastgrijpen onder de oksels zijner armen en hem
zoo weer opheffen uit zijn gevaarlijke houding.
En waar dit hoog bevel Gods — zoo gaat Voetius
voort — onder Israël gold voor *alle* geloovigen,
daar geldt het te meer voor de Diakonie, het
orgaan der barmhertigheid in Christus' gemeente.
De Diakonie heeft niet alleen de gevallen weer
op te richten, maar ook de wankelenden te steu-
nen, niet alleen de verarmden te helpen, maar
ook de armoede te voorkomen.

Na aangehaald te hebben, dat ook de nieuwere
schrijvers over Diakonale zorg het met dat oord-
del van Voetius eens zijn, wees de inleider er
op, hoe juist hier de grenslijn ligt, die de
Middel- en de Protestantsche armen
zorg scheidt.

In weldadigheid en mildheid van gaven
staat de Roomsche Kerk reeds niet bij het Pro-

testantisme achter, maar het zedelijk motief, dat
den Roomschen Christen tot geven drijft, is een
ander dan het onze. Hij geeft, maar om zelf te
ontvangen; hij brengt een offer, maar om daar-
door zich zeiven van de zaligheid te verzekeren.
Niet innerlijke ontferming met ellendigen, maar
de verijde zelfucht om door verdienstelijke wer-
ken den hemel te ontsluiten, is de prikkel, die
hem tot weldadigheid drijft. Kras en scherp is
het uitgedrukt door een der beroemde predikers
uit de Middeleeuwen: „Gij arme leden kunt vro-
lijk zijn. Willen de rijken het hemelrijk be-
zoeken, dan moeten zij het koopen met die deugd, die
mildheid heet. Dien zij dit niet, dan zien
zij het hemelrijk nooit of te nimmer“. En dat
niet alleen, maar wie gezondigd had en met name
een doodsonde had begaan, kon de heilsche straf
alleen afkopen door boete en goede werken, onder
welke de aalmoezen wederom de eerste plaats
innamen. Zoo doen de aalmoezen in de Midde-
leeuwen alles; zij bevrijden den sonderaar van schuld
en sonde, zij vermeerdere voor den vrome de
genade, zij brengen tijdelijken en eeuwigen zegen,
zij grijpen zelfs over den tijd in de eeuwigheid in.
Ienigen de smarten van het vagevuur en dooven
den vuurloed der hel. Hieruit volgt van zelf, dat
het *doel* der barmhertigheid dan ook niet is om
de ellende te bekampen en de armoede uit de
wereld te krijgen, want wat zou men moeten be-
ginnen, wanneer de armen verdwenen? Zonder armen
geen gelegenheid om voor de sonde te boeten,
geen kans om door eigen verdiensten den hemel
te verwerven. Eigenlijk mocht men God danken,
zegt Uithoorn smijnd scherp, dat er voortdurend
armen waren. Maar vandaar dan ook dat geen
enkele poging werd aangewend om de *oorzaken*
der armoede tegen te gaan. Het pauperisme te
bestrijden of te voorkomen. Integendeel, armoede
en bedelarij schijnen in de oogen des volks een
gewettigd iets, een beroep om gemakkelijk te kun-
nen leven. „Een ieder, zingt een volkslied van die
dagen, wil met bedelen aan den kost komen; want
bedelen doet niemand kwaad, die van de hand
hier mede schuld. De bedelmonsternis, die van
huis om een liefdegave vroegen, was het
voorbeeld aan de bedelaren en omringden de bede-
larij schier met een heilig aureool. Vrijwillige
armoede was een hooge deugd. Aan de poorten
der kerken hadden de bedelaren hun vaste aange-
wezen plaats; het bedelen was geen schande meer.
Vandaar dat trots de schitterende voorbeelden van
overtuiging, die de Middeleeuwsche Kerk ons
biedt, de armoede hand over hand toeneemt. Want
de armen nochten niet meer naar werk; ze wisten
dat ze door de rijken middelen zouden worden
gevoed, en de rijken hadden de armen noodig als
sport op de ladder, die hen ten hemel voerde.“

Tegenover dezen diep onzedelijken toestand,
waartoe valschheid barmhertigheid, een zelfucht ge-
boren aanleiding gaf, zijn de Kerken der Refor-
matie met alle kracht opgetreden. De leer, dat
de mensch niet door de *goede werken* en ook niet
door aalmoezen, maar alleen door het geloof ge-
rechtvaardigd kan worden, sneed den roedigen
wortel der zelfucht weg en stelde als motief voor
alle ware barmhertigheid de liefde tot God en de
deernis met den naaste. En evenals het beginsel
werd ook het *doel* der barmhertigheid veranderd.
Elke barmhertigheid, die bedelarij, luiheid en
ledigheid in de hand werkte, werd veroordeeld.
Bedelarij werd van haar heiligenkrans beroofd en
werd een *schande*. Eerlijke handenarbeid om daer-
mede zijn brood te verdienen was voor elk
Christenmenschen plicht. Wie niet arbeiden wilde,
zo ook niet eten. Niet een zekelijk betoon van
medelijden, waardoor de armoede juist bestendig
wordt, maar een genade barmhertigheid, die de
oorzaken der armoede wegnemt en den arme tot
werken prikkelt, werd het doel. Vandaar dat de
Protestantsche armenzorg niet alleen op *gezond*
maar ook op *voorkoming* der armoede bedacht
was en reeds in de oudste Kerkordeningen tal
van middelen worden aangewezen, waardoor het
gevaar van pauperisme kan worden voorkomen.
Aan het protestantisme is het te danken, dat de
prophylaxis der Christelijke barmhertigheid is ge-
boren.

Waar de diakonie aldus haar taak opvat, zal
de uitkomst leeren, dat ook hier in het gebied des
Heeren het leven te vinden is. Juist het wachten
met hulp en steun tot gebrek en ellende den
drompel overschreden hebben, maakt de kwaal
vaak ongeneeslijk. Armen, die met een klein
bedrag waren te helpen geweest, om bedrijf of
nieting voort te zetten en dan voor het pauperisme
waren bewaard gebleven, bleken vaak niet meer
te redden, toen zij eenmaal geleerd hadden
van de diakonale kas te strekken“. Het zij zoo,
dat het geen schande is voor de armen om uit
de handen der diakonen een aalmoeze te ontvan-
gen, waar die gave in Christus' naam kon ge-
schonken worden, maar de praktijk leert toch, hoe
het gevoel van schuld te worden“ den prikkel
tot arbeiden verstoort, demoraliserend en ontne-
mend werkt in den strijd om het bestaan en
de hand-en-slap en de voeten traag maakt.

En nu wekt ik wel, dat men ook hier is op-
getreden onder het vaandel der valschheidelijkheid;
dat men gezegd heeft, dat het *zonde* was op Gods
drompel overschreden hebben, maakt de kwaal
vaak ongeneeslijk. Armen, die met een klein
bedrag waren te helpen geweest, om bedrijf of
nieting voort te zetten en dan voor het pauperisme
waren bewaard gebleven, bleken vaak niet meer
te redden, toen zij eenmaal geleerd hadden
van de diakonale kas te strekken“. Het zij zoo,
dat het geen schande is voor de armen om uit
de handen der diakonen een aalmoeze te ontvan-
gen, waar die gave in Christus' naam kon ge-
schonken worden, maar de praktijk leert toch, hoe
het gevoel van schuld te worden“ den prikkel
tot arbeiden verstoort, demoraliserend en ontne-
mend werkt in den strijd om het bestaan en
de hand-en-slap en de voeten traag maakt.

En nu wekt ik wel, dat men ook hier is op-
getreden onder het vaandel der valschheidelijkheid;
dat men gezegd heeft, dat het *zonde* was op Gods
drompel overschreden hebben, maakt de kwaal
vaak ongeneeslijk. Armen, die met een klein
bedrag waren te helpen geweest, om bedrijf of
nieting voort te zetten en dan voor het pauperisme
waren bewaard gebleven, bleken vaak niet meer
te redden, toen zij eenmaal geleerd hadden
van de diakonale kas te strekken“. Het zij zoo,
dat het geen schande is voor de armen om uit
de handen der diakonen een aalmoeze te ontvan-
gen, waar die gave in Christus' naam kon ge-
schonken worden, maar de praktijk leert toch, hoe
het gevoel van schuld te worden“ den prikkel
tot arbeiden verstoort, demoraliserend en ontne-
mend werkt in den strijd om het bestaan en
de hand-en-slap en de voeten traag maakt.

Officiële Berichten.

De Geref. kerk te Schiedam werd verblijd,
doordat de man hater Keuze Ds. J. F. Jon-
kers, pred. te Giessen-Oudekerk, de op hem
uitgebrachte roeping met volle vrijmoedigheid
heeft aangenomen.

Gode allen de eer!
Namens den Raad der Geref. kerk
te Schiedam,
J. VAN SPIJK, *Secretaris*.

Tot blijdschap van den kerkeraad en van de
gemeente maakte onze leeraar, Ds. W. E. G.
Wisse Jr., den Eersten Kerstdag, nadat Ds. E. G.
de vorige week reeds had medegedeeld voor de
roeping naar Grond Rapids te hebben bedacht,
bekend, thans besloten te hebben ook de roe-
ping naar Lunteren niet op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
G. MIEKE, *Secretaris*.

Classis Dordrecht.

Vergadering op Donderdag 1 Febr., gewone
tijd en plaats.
Stukken voor het Agendum tegen 10 Jan
in te zenden bij de roepende kerk van Zwijn
drecht.

Namens haar,
Ds. A. KNOLL, *Preses*,
Ds. D. HOKK, *Secretaris*.

Aan de Geref. Kerken in Nederland.

L. S.
Ondergetekenden vragen een oogenblik uwe
aandacht voor de belangen van het Christelijk
onderwijs in Nederl. Indië. Misschien is het u
bekend, dat sedert eenigen tijd pogingen in
het werk worden gesteld om eene Europeesche
school met den Bijbel op te richten te
Djogjakarta.

Deze pogingen gaan hoofdzakelijk uit van
den kring van Gereformeerde zendingarbeiders
op Midden Java. Hunne roeping en verant-
woordelijkheid, zoowel tegenover hun eigen
kinderen als tegenover de Europeanen in Indië,
dringen hen er toe, ook in deze richting werk
zaam te zijn.

Zij achten het een voorrecht, des Heeren
zaak in Indië te mogen dienen, maar een
grootte opoffering daaraan verbonden is, dat er
op Midden Java geen enkele inrichting is voor
Europeesch Christelijk lager onderwijs.

Met 't oog op hun kinderen is hun dit gemis
een oorzaak van voortdurende smart. Doch niet
alleen met het oog op hun kinderen. Zij zouden
zoo gaarne zien, dat ook de Indische maat-
schappij *meer* begon te deelen in de voorrechten
van het Christelijk onderwijs, dat voor Neder-
land zulke heestelijke vruchten heeft afgeworpen.

Ook van Gereformeerde zijde, werden reeds
enkele stappen gedaan in deze richting, door de
oprichting van de Paul Kruger school en de
oprichting van den Gereformeerden Schoolbond
in Ned. Indië.

Een derde levensteeken is, dat de zending-
arbeiders, die te Djogjakarta zijn of er ceilang
hopen te komen, de handen ineengeslagen heb-
ben, om op gezamenlijke kosten een onderwij-
zer uit te laten komen.

En zij zijn zoo gelukkig geweest in den heer
K. van der Veer, thans nog werkzaam aan de
school van den heer P. S. van Dorp te Am-
sterdam, den man te vinden, die bereid is naar
Midden Java over te komen.

Bovendien is door hen een vereeniging opge-
richt tot oprichting en instandhouding van een
school met den Bijbel, die arbeid om zoo spoedig
mogelijk, een eigen school te stichten.

Het bestuur dezer vereeniging roept nu door
middel van deze circulaire voor het welzijn
harer pogingen de hulp in van alle Geref.
meerde kerken in Nederland, in de eerste plaats
van de Gereformeerde kerken in Noord Holland,
op wier zendingsterrein de school zal verrijzen;
maar toch ook van de andere kerken, want
deze alle hebben er belang bij, dat hun zen-
dingarbeiders, zonder te groote kosten en de
zwaren, hunnen kinderen Christelijk onderwijs
kunnen laten geven.

In welk opzicht kan die hulp noodig is?
Voor overtochtkosten en tractement van den
onderwijzer en voor de eerste schoolbenodig-
heden, (banken, bordes enz.) is reeds gezorgd.
En voorloopig zal wel één der lokalen, aan de
zending behoorende, voor schoollokaal mogen
worden ingericht.

Maar op den duur is zulk een toestand on-
houdbaar. Het is *noodzakelijk* meer in de nabij-
heid der stad een eigen terrein te hebben met
schoolgebouw en onderwijzerswoning, opdat de
school zich kan uitbreiden en spoedig een tweede
onderwijzer kan worden bezocht.

Voor aankoop van terrein en het aankopen
of oprichten van de noodige gebouwen, zijn
echter geen fondsen aanwezig. Om bovengenoemde
uitgaven (reiskosten en tractement van den
onderwijzer enz.) te dekken, moeten de enkele
leden der vereeniging reeds boven vermoeden
bijdragen.

Een zij zijn niet in staat bovendien nog een
bedrag van *tien à twaalf duizend gulden* bijeen
te brengen voor den bouw van school en
onderwijzerswoning.

De Paul Krugerschool te Batavia heeft, om
een en ander te verkrijgen, een leening ge-
loten. Zij kon dit doen in de verwachting, dat
binnen zekeren tijd het aantal kinderen zoo
groot zou zijn, dat de school zich financieel zou
kunnen staande houden, ook al moest ze jaar-
lijks een belangrijke som aan rente en aflossing
betalen.

Maar de kring van Europeanen in Djogja-
karta, die vermoedelijk van de Christelijke
school gebruik zullen maken, is zooveel kleiner.
Terwijl de Paul Krugerschool hare berekening
gebaseerd heeft op een aantal van 140 school-
gebende kinderen, megen wij slechts rekenen
op 30 à 40 leerlingen.

De schoolvereeniging te Djogjakarta durft
dus de verantwoordelijkheid niet op zich nemen
voor het sluiten van een leening.

Maar zij wil trachten door vrijwillige bijdragen
een fonds te stichten voor den aankoop van
terrein en het stichten van de noodige gebouwen.
Wij veronderstellen, dat de Gereformeerde
Kerken in Nederland gaarne zullen willen
medewerken, om hetzij door een buitengewone
collecte, hetzij op andere wijze, genoemde som
van tien à twaalf duizend gulden bijeen te
brengen. Ja wij meenen zelfs, dat op de kerken
in het Moederland een zekere *verplichting* rust
om deze zaak met alle kracht te steunen.

Zij zijn het enigermate verplicht tegenover
de zendingarbeiders, die zij uitzenden, wier
last zij hebben te verlichten door hen mede
instaat te stellen hunne kinderen op te voeden
naar den eisch des Heeren.

Zij zijn het verplicht tegenover de *Indische*
maatschappij, die niet minder behoefte heeft
aan Christelijk onderwijs dan het volk van
Nederland.

Zij zijn het verplicht tegenover het zending-
werk, dat er slechts wel bij kan varen, wanneer
ook Europeanen in Indië leeren rekenen met
God en Zijn Woord.

Met te meer vrijmoedigheid durven wij onze
zaak bij u aanbevelen, nu de last der Christe-
lijke scholen in Nederland door Gods genade
aanmerkelijk verlicht wordt.

Indië deelt, helaas, in die voorrechten nog
niet. Maar het zal er toch ook eenigzins in
deelen, wanneer de liefhebbers van het Chris-
telijke onderwijs in Nederland, *uit dankbaarheid*
voor het *verkregen*, met hun gebod en hunne
gaven krachtig medewerken aan de oprichting
van Christelijke scholen in Nederlandsch-Indië.

Het bestuur der Vereeniging „Een School
met den Bijbel“ te Djogjakarta

Ds. D. BAKKER, *Preses*,
Ds. C. ZWAAN, *Secr.*,
J. P. ZUIDEMA, *Penningm.*

P.S. Men wordt verzocht het bedrag der
collectie en giften te willen zenden aan het
adres van Dr. H. S. Prijs te Apeldoorn.

Djogjakarta, 10 October 1905

Baleif verzoek om overname in de andere
Christelijke bladen.

Zendingsschool te Batavia.

Verder werd al wat hier volgt nog door mij
ontvangen:
Door Mej. B. v. Munster te Leeuwarden,
hoofdsch. door de kinderen der Chr. School vers.
/ 60; door Mej. Goudappel van Es te Delft
/ 44; door Mej. N. Hoff te Ermelo, vers. met
behoel van kinderen / 32.61; door Mej. J.
hoofdsch. te Veldwijk vers. / 4; door Mej. J.
v. d. Bom te Raikloot / 12.75; door Mej. C.
Dane te Rotterdam / 377 waarvan door Mej.
J. F. Nyper in Endokla vers. / 24.05, van Delfts-
haven / 12.50, van Overschie / 9.55, van
Capelle a/d IJssel / 12.56; van Hellevoetsluis
/ 3 en van Reeuwijk vers. door bewoners van
een schip / 5.50; door Mej. N. Blok te Reeuwijk

/ 4.50; door Mej. L. H. Meyling te Voorschoten
/ 16; door Mej. v. d. Brink te Voorburg / 34;
door M. J. Th. Switters te Groningen grooten
deels vers. door de kinderen der Zondagsch.
/ 53.60; door Mevr. E. v. Minnen te 's Gra-
venhage / 13; door Mevr. Dijk te Bontum
/ 3.95; door M. J. A. N. Verveen te Furterend
vers. met de hoofden v. d. Schreurs Ver. en
door de schoolkinderen Aalje Sluiter en Marie J.
Westerveld / 11.70; door Jacob en Johan Baart
te Oudshoorn in een klompje vers. / 4.75; door
Mevr. Haghebeek te Fijnaart / 6; door Mej.
H. Kokmeyer te Kollum / 7.85; door Mej.
G. Jonker i. Hd. te Kinderdijk, waaronder / 0.50
gecollecteerd in de kerk, / 11; nagekomen van
M. J. K. Kok te Fiedum / 4.80; door Mej. D.
Algera te Speers bij eenige vrienden vers.
/ 5.50; door Mej. Fr. C. Meyer te 's Hertogen-
bosch / 12; door Mej. J. M. P. Hartman te
Zaandam door de meisjes der Chr. handwerk
school vers. / 27.85; nagekomen gift uit Rinsma-
geest / 0.50; door Mevr. Bouman-Veenbaas te
Middelburg vers. / 77.69; waarvan / 12.50
door de kinderen v. d. Chr. School v. d. heer
Weeda; door Mej. E. J. Klein te Schiedam
/ 30.37; door Mej. Teu Kate (Weeshuis) te
Goos / 34.58; door Mej. Scherer Guillaume te
Leiden / 40.35; door Mevr. Vermeulen Felderhof
te Baarn / 24; door Mej. W. C. van Beek
Calkoen te Utrecht / 100, waarvan ruim / 60
vers. werd door de kinderen der Chr. Scholen;
vers. door Mej. C. en A. Moraal en Mej.
Koning te Leiderdorp / 22.35; door Mevr.
Warmenhoven te Harderwijk / 25.25; door Mej.
Keizer-Hoogland te Broek op Langendijk
/ 32.75 vers. met de hoofden v. d. Sch. Ver.;
door Mej. T. v. d. Linden te Hattum / 6.10;
door Mej. H. M. Dercksen te Gouda / 36.50;
door Mevr. Schaick te Zetten, in het gymnasium
vers. / 7.45; door Mej. S. Hoenveld te Kia-
luus vers. / 49, waarvan / 27.30 door de
kinderen der Chr. Sch. bijeengebr.; door Mej.
Vliegthart te Dordrecht / 20.75; door Mej.
M. Sagboer te Voorthuizen / 3; van den heer
H. Heyblom te Londen / 10; van een paar
Zondagsch. kinderen te Velp / 0.46; door Mej.
A. C. v. d. Mast te Edam / 5; door S. en W. A.
Michels te Rosendal (N. Br.) / 5.90; door Mej. S.
Dijkstra te Oudega, vers. door kinderen d. Geref.
School / 5.80; van de Jongelingsver. / 2 en van
de Meisjesver. / 2; door Mej. E. M. Verdam
te Montknikend / 6.85; door Mevr. Trap-Horn
te Ootmunt in hoofdzak door kinderen vers.
/ 27.40; nog door Mej. Jansen van Doorn
te Randwijk / 3.60. (Ook de reeds vermelde
/ 8.35 werd door Mej. Jansen van Doorn vers.)
door Mej. J. Abersson te Steenwijk / 13.40;
door Mej. E. Egeman te Alfen a/d. Rijn / 10.50;
door Mej. M. H. Rommel te Deventer / 13.58;
door Mej. A. Moet te Heerde / 2.25; door de
zusters Luckien te Amsterdam vers. / 13.15;
door Mej. H. Geerling te Enschede v. d. Herv.
vrouwen- en meisjesver. / 6.25 en door eenige
„hoofden“ vers. / 58.75; door Mevr. Brummel-
kamp en Mej. A. Kuiper te 's Gravenhage vers.
/ 40; door Mej. Lebbing te Arnhem / 30,
waarvan / 7.85 vers. d. kinderen v. d. Chr.
Sch. v. d. heer Uittenbogaard; door Mej.
Rommel te Deventer nagek. / 0.50; door Heny
en Margot Bomers te Groningen in een klompje
vers. / 7.47; door Mej. H. Wille te Koude-
kerk a/d. Rijn / 11.80; door den heer J. Volkers
te Nijverdal met een paar jongens der school
vers. / 27.25; door Mevr. L. Meyering-Hovinga
v. d. leden v. d. Sch. Ver. te Wildervank
/ 12.85; door Mej. G. Mielme te Charlois
/ 13.70; door Mej. G. G. Holman te Stads-
kanal / 33.50. Nog door Mej. F. v. d. Kamp
uit Maasland ontv. / 12.72; vers. d. d. kin-
deren v. d. Geref. school; nog door Mej. J.
Oppedit te Woudsend / 2.50; van de wed.
Knijff te Rotterdam / 0.50; door Mej. J. van
Vliet te Zeehoven / 5 en uit ter Aar v. d.
kinderen der Chr. school / 4; door Ds. G.
ten Hoor te Uithuysmeeden v. d. Jongel. Ver.
„Ruth“ / 2.61; door Mej. G. Brumer te
Oosterend, nagek. / 1.20; door Mevr. Oagema
te Hoogeveen / 10.35; door Mej. P. Mulder
te Zierikzee van eenige vrienden d. Zend. en
v. d. kinderen der Zondagsch. te Capelle a Zee
/ 2; door de kleine Rika v. d. Boogaard te
Haarlem vers. / 4.75; door M. J. Monnik te
Vorden vers. door leerlingen der Chr. Sch.
/ 16.05; door Ds. Buitenlust vers. door de
jongel. Ver. te Vreeswijk / 9; door den heer
J. A. Luyk te Veere bijeengebr. door de kin-
deren der Chr. Sch. / 3; door den heer A. de
Jong vers. v. d. kinderen der Chr. Sch. voor
M. U. L. onderwijs te Leiden / 22.50; door
Dr. J. J. Esch te Kampen vers. / 27.55; nog
door Hanne Callenbach en anderen te
Nijkerk vers. / 10.45; door Mevr. C. Koning
uit Mijldrecht / 8.25 en uit Wilnis / 4. Al
de ontvangsten gaven maken te samen het bedrag
van 3908.47.

Laat mij hier tevens mijn hartelijken dank
nogmaals mogen betuigen aan allen, die mij
met zooveel bereidwilligheid en vriendelijkheid
hielpen, om dit practisch resultaat te verkrijgen.
Mevr. KUYPER—HEYBLOM.

Buitenland.

Frankrijk. Scheiding van Kerk en Staat.

III.
In de Gereformeerde kerk van Frankrijk die
tot hertoe aan den Staat verbonden was, is de
vraag opgeworpen, of de sedert dertig jaren
bestaande verwijdering tusschen orthodoxen en
liberalen door de scheiding van kerk en staat
niet zou worden tot een officiële breuk, waar-
door verbodkelling der Protestantsche krachten
in het leven zou worden groepen. Blijft de
tweespalt tusschen orthodoxen en liberalen be-
staan, dan kan men volgens sommigen over-
tuizden, dat vele gemeenten moeten opgeheven
worden. Daarom hebben zich op den 21sten
en 22sten November i.l. toen men met zekerheid
voorspellen kon, dat de scheiding van kerk en
staat voor de daar stond, de vertegenwoordigers
van de liberale gemeenten te Montpelier ver-
eenigd. Op die vergadering werden twee zeer
gewichtige besluiten genomen. In de eerste
plaats deden zij, die tot hertoe niets hadden
willen weten, van een geloofsbelijdenis, de
volgende verklaring van beginselen hooren:
„Aan den vooravond van de scheiding der
kerken van den staat verklaren wij, Geref.
meerde protestanten, in getrouwe aansluiting
aan dien geloofs- en vrijheidsgeest, voor welken
onze voorouders geleefd en geleden hebben, dat
elk lid der kerk het recht en den plicht heeft
uit de Schrift en uit de vrome ervaring zijn
geloof en zijn geloofsleer te putten. Wij zijn
vrij vreugde bij de gedachte, dat wij in Christus
de hoogte gave Gods bentien. In den
Heiland, die door zijn persoon, zijn leer, zijn
heiligt leven, zijn offer, zijn overwinning over
den dood aan de kinderen des hemelschen
Vaders gedurig de noodige kracht mededeelt,
om reeds op aarde aan de gerechtigheid en de
liefde de overmacht te geven over alle indivi-
duelen en collect